

Законність батьківських благодійних (добровільних) внесків у навчальних закладах

Правова консультація носить інформаційний характер та не може безумовно застосовуватися в кожному конкретному випадку.

Редакція була затверджена Maryna.shapoval.

Зміст

Нормативна база

Правове закріплення благодійних внесків

Порядок сплати благодійних (добровільних) внесків

Громадський нагляд (контроль) у сфері освіти

Відповідальність

Нормативна база

1. Бюджетний кодекс України (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>)
2. Податковий кодекс України (<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>)
3. Закон України "Про освіту" (<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>)
4. Закон України "Про дошкільну освіту" (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>)
5. Закон України "Про благодійну діяльність та благодійні організації" (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>)
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 № 1222 "Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування" (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1222-2000-%D0%BF>)
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.08.2009 № 1007-р "Про забезпечення цільового використання коштів бюджетними установами (зкладами) соціально-культурної сфери" (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1007-2009-%D1%80>)
8. Наказ Міністерства фінансів України №553 від 17.06.2016 "Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації" (<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0932-16>)
9. Лист МОН України від 05.09.2013 № 1/9-608 "Щодо благодійних внесків" (<http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-608729-13>)
10. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 09.04.2012 № 1/9-272 "Щодо благодійних внесків" (<http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-272736-12>)

Правове закріплення благодійних внесків

Статтею 79 Закону України "Про освіту" (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1139>) визначено, що джерелами фінансування суб'єктів освітньої діяльності відповідно до законодавства можуть бути: державний та місцевий бюджети, плата за надання освітніх та інших послуг відповідно до укладених договорів, плата за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані на замовлення підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб.

Ще видами фінансування діяльності закладу освіти законом встановлено **добровільні внески** у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб; інші джерела, не заборонені законодавством.

Законом України "Про благодійну діяльність та благодійні організації" (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>) визначено, що **благодійна діяльність** - добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених Законом (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>) цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

Серед сфер здійснення благодійної діяльності є освіта.

Дирекція школи та педагогічні працівники не повинні втручатися у діяльність благодійних фондів і піклувальних рад.

Також наголошуємо, що **питання введення додаткових освітніх послуг у навчальних закладах** розглядаються лише за згодою (заявою) батьків дитини або осіб, які їх замінюють, за рахунок коштів батьків або осіб, які їх замінюють, фізичних та юридичних осіб на основі угоди між батьками та навчальним закладом.

Тобто, **батьки мають право робити добровільні внески** на потреби закладів загальної середньої освіти, добровільні внески не можуть бути примусовими і вимірюватися фіксованими сумами. При цьому заклади освіти, що отримують публічні кошти, та їх засновники зобов'язані оприлюднювати на своїх веб-сайтах кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання всіх отриманих коштів, інформацію про перелік товарів, робіт і послуг, отриманих як благодійна допомога, із зазначенням їх вартості, а також про кошти, отримані з інших джерел, не заборонених законодавством.

Порядок сплати благодійних (добровільних) внесків

Прийом благодійних внесків від фізичних і юридичних осіб відбувається виключно на добровільній основі відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2000 р. № 1222 (із змінами) "Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування" (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1222-2000-%D0%BF>) з обов'язковим оформленням відповідної документації та відображенням у бухгалтерському обліку (лист Міністерства від 9 квітня 2012р. № 1/9-272 (<http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-272736-12>)).

Перераховувати благодійні (добровільні) внески, треба вказавши цільове призначення, наприклад «Кошти на ремонт підлоги школи №...» тощо. Наявність документального підтвердження (квитанція) про внесення коштів на потреби школи дасть змогу в разі нецільового їх використання поскаржитися на незаконні дії представників закладів.

Також, аби полегшити процес контролю витрачання коштів, можна вимагати надання рахунку благодійного фонду, створеного для потреб школи, а не виплачувати благодійні внески готівкою.

Благодійні (добровільні) внески можуть надаватися благодійниками у грошовій формі, а також як товари, роботи, послуги та використовуватися набувачами:

- за напрямами, визначеними благодійниками, тобто батьками;
- якщо благодійники (батьки) не вказали напрямів витрачання, це може зробити керівник навчального закладу, спрямувавши благодійні кошти на першочергові потреби, пов'язані виключно з основною діяльністю закладу.

Громадський нагляд (контроль) у сфері освіти

Відповідно до статті 71 ЗУ "Про освіту" (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1046>), передбачає можливість здійснення громадського контролю у сфері освіти суб'єктами громадського нагляду, зокрема об'єднаннями здобувачів освіти, об'єднаннями батьківських комітетів та органами, до яких вони делегують своїх представників.

Батьківські комітети є добровільними органами громадського самоврядування, створеними на основі єдності інтересів батьків щодо реалізації прав та обов'язків своїх дітей під час організації їх життєдіяльності у закладі.

Суб'єкти громадського нагляду (контролю) мають право проводити моніторинг та оприлюднювати результати, зокрема, щодо:

1. якості результатів навчання, у тому числі моніторинг державної підсумкової атестації, екзаменів та інших форм оцінки результатів навчання;
2. якості підручників та інших навчальних матеріалів;
3. розподілу витрат на освіту та цільового використання коштів з державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством.

Ч. 6 ст. 6 Закону України "Про благодійну діяльність та благодійні організації" (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>) визначає, що **благодійники** або уповноважені ним особи **мають право здійснювати контроль за цільовим використанням благодійної пожертви**, у тому числі на користь третіх осіб.

Відповідальність

Керівники місцевих органів управління освітою та керівники навчальних закладів несуть відповідальність згідно із законодавством про боротьбу з корупцією. Вимагання коштів адміністрацією закладу загальної середньої освіти, педагогічними працівниками є незаконним та тягне кримінальну відповідальність відповідно до чинного законодавства.

Кримінальним кодексом України передбачено кримінальна відповідальність як за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 ККУ (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>)), так і за пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 ККУ (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>)).

У разі відсутності складу злочину визначеного КК України (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>), осіб може бути притягнуто до адміністративної відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>).

Отримано з [https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php?title=Законність_батьківських_благодійних_\(добровільних\)_внесків_у_навчальних_закладах&oldid=11408](https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php?title=Законність_батьківських_благодійних_(добровільних)_внесків_у_навчальних_закладах&oldid=11408)

Цю сторінку востаннє відредаговано о 09:40, 4 грудня 2018.